

Livet etter barnekreft

Reduserte volumer av hjernestrukturer og økt hyppighet av kronisk fatigue er observert hos overlevende etter leukemi og lymfom i barnealderen.

Overlevelsen etter kreft i barnealderen er stadig økende, og i dag helbredes over 80 %. Dermed har også seneffekter etter behandlingen fått større oppmerksomhet.

I mitt doktorgradsarbeid undersøkte vi voksne overlevende av akutt lymfatisk leukemi (ALL) og lymfomer diagnostisert i barne- og ungdomsalderen i perioden 1970–2002. Vi fant at overlevende etter akutt lymfatisk leukemi hadde mindre volumer av en rekke hjernestrukturer, bl.a. kortikal hvit substans, grå substans og nucleus caudatus, sammenliknet med friske kontrollpersoner som samsvarte i alder og kjønn. De hadde også mangler på flere kognitive områder, mens vi fant ingen forskjell i IQ sammenliknet med kontrollgruppen.

Overlevende av akutt lymfatisk leukemi og lymfomer hadde en signifikant økt prevalens av kronisk fatigue (27 %) i forhold til den norske normalbefolkningen (8 %).

Sammenliknet med overlevende uten kronisk fatigue hadde de med kronisk fatigue en rekke assosierte symptomer, bl.a. mer smerte, søvnforstyrrelser, symptomer på angst og depresjon og symptomer som er vanlig ved myalgisk encefalomyelitt. De var også mindre fysisk aktive, men vi fant ingen forskjell i ortostatisk responser målt ved vippetester.

Vår undersøkelse kan tyde på at kreftsykdommen og den svært intense behandlingen i en sårbar livsfase har betydning for livet som voksen. Vi fant ingen direkte assosiasjon mellom seneffektene og behandlingsmodaliteter eller -intensitet. Fremtidige studier bør også se på mer uspesifikke faktorer, for eksempel utilstrekkelig ernæring og langvarig psykisk stress i behandlingsperioden.

Bernward Zeller
bzeller@ous-hf.no

Bernward Zeller.
Foto: privat

Disputas

Bernward Zeller disputerte for ph.d.-graden ved Universitetet i Oslo 30.10. 2014. Tittelen på avhandlingen er *Neuroanatomical volumes and chronic fatigue in long-term survivors of childhood leukemia and lymphoma*.

Kan hodeskader i fotball forebygges?

Strengere regelfortolkning kan gi færre hendelser med høy risiko for hodeskader.

Fotball er den mest populære lagidretten i Norge, med over 360 000 aktive spillere. Det høye antallet kombinert med høy skaderisiko gjør at spillet forårsaker mellom en firedel og halvparten av alle idrettsrelaterte skader i Europa.

Mitt doktorgradsarbeid tok utgangspunkt i et skaderegistreringssystem i Tippeligaen. Det ble startet ved Senter for idrettsskadeforskning i 2000-sesongen. Vi fant at fra 2002 til 2007 økte risikoen for kampskader i Tippeligaen med 6 % per sesong, eller totalt 49 % i denne perioden, mens det var ingen endring når det gjaldt risiko for treningsskader eller belastningsskader. Samtidig gjorde kunstgresset sitt inntog i norsk toppfotball, og vi kunne vise at dette ikke førte til økt risiko for akutte skader sammenliknet med spilling på naturgress.

Vi gjennomførte en videoanalyse av situasjoner med høyt skadepotensial og fant

en økning i slike hendelser fra 2000- til 2010-sesongen.

Før 2011-sesongen ble det innført strengere regelfortolkninger: direkte rødt kort for taklinger med høyt intensitet, tofotstaklinger og albuebruk med intensjon. Vi fant ingen endring i skadefrekvens, men det var færre hendelser med stort potensial for hodeskader med den strengere fortolkningen.

Vi har vist at skaderisikoen i norsk fotball nærmer seg insidensen i andre europeiske land. Et viktig funn var at strengere regelfortolkning ser ut til å kunne påvirke hvordan spillerne går inn i dueller. Dermed kan man på sikt kanskje bruke reglementet som et skadeforebyggende tiltak.

John Andreas Bjørneboe
john.bjorneboe@nih.no

John Andreas Bjørneboe. Foto: Helene Andersen

Disputas

John Andreas Bjørneboe disputerte for ph.d.-graden ved Universitetet i Oslo 19.9. 2014. Tittelen på avhandlingen er *Injury surveillance and prevention in male professional football*.